

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het arrondissementsparket
Noord-Nederland.

Publicatiedatum

1 januari 1992

Rapportnummer

2014/112

Verzoekster is cultureel antropologe en kunsthistorica. Jaren geleden heeft zij een reconstructie van een prehistorische graanspieker - een opslaghuisje op palen - gebouwd, dat op het terrein van het Hunebedcentrum in Borger stond. Voor de reconstructie van de graanspieker ontving verzoekster overheidssubsidie en met het Hunebedcentrum sloot zij een contract over plaatsing van de graanspieker en de samenwerking tussen verzoekster en het Hunebedcentrum. Verzoekster stelt dat zij eigenaar van de graanspieker is.

Op enig moment zou er een conflict zijn ontstaan tussen verzoekster en het Hunebedcentrum, waarop het Hunebedcentrum verzoekster de toegang tot het centrum zou hebben ontzegd. Verzoekster besloot de graanspieker weg te halen en na maanden van voorbereiding heeft zij de graanspieker op 15 augustus 2012 tussen 5.30 uur en 6.00 uur door een transportbedrijf weg laten halen en naar het Ermerstrand laten brengen, waar een veilige en beschutte plek was voorbereid.

Het Hunebedcentrum deed in de middag van 15 augustus 2012 aangifte bij de politie van diefstal van de graanspieker. Toen de graanspieker op 17 augustus 2012 op het Ermerstrand werd aangetroffen, gingen de politie en het Openbaar Ministerie er vanuit dat het Hunebedcentrum eigenaar van de graanspieker was. De graanspieker werd in beslag genomen.

Op 18 augustus 2012 heeft de politie de graanspieker in de middag laten transporteren en bij A laten stallen, dat door de officier van justitie als bewaarder was aangesteld.

Volgens verzoekster waren er op 17 augustus 2012 in de vroege morgen al aanwijzingen dat zij eigenaar van de graanspieker was en dat zij het object dus rechtmatig had weggehaald. Volgens verzoekster was er geen reden om de graanspieker in beslag te nemen.

Een maand later besloot het Hunebedcentrum de graanspieker aan verzoekster te schenken. Verzoekster diende bij de politie een bewijs van ontvangst van de graanspieker te tekenen. Het feit dat zij de graanspieker als geschenk moest aanvaarden, impliceert volgens verzoekster dat zij op 15 augustus 2012 geen eigenaar van de spieker was en het object dus had gestolen. Zij heeft het ontvangstbewijs getekend met de opmerking "er vanuit gaand dat er trics of trucs in het spel zijn", waarbij zij later heeft gesteld dat het woordje "geen" ontbrak.

Nadat verzoekster het ontvangstbewijs had getekend, is zij meerdere malen verzocht dan wel gesommeerd de graanspieker bij de bewaarder weg te halen. Dit heeft zij geweigerd, omdat zij dan zou erkennen dat zij de graanspieker als geschenk had aanvaard. Bovendien zou het transport haar veel geld kosten.

Ondertussen vroeg de bewaarder om stallingskosten, waarmee verzoekster het niet eens was. Verzoekster claimde schadevergoeding bij de bewaarder omdat de graanspieker niet op een veilige plek gestald stond en daardoor schade leed.

Op 29 juni 2013 kreeg verzoekster een e-mail waarin haar een ultimatum werd gesteld. In deze e-mail werd bedreigd met verwijdering van de graanspieker wanneer zij de spieker niet binnen twee weken zou ophalen.

Verzoekster heeft in een e-mail van 1 juli 2013 geprotesteerd tegen dit ultimatum en laten weten dat zij onder geen enkele voorwaarde afstand doet van de graanspieker en dat zij als eigenaar geen toestemming geeft voor verwijdering.

Verzoekster was van mening dat de hoofdofficier van justitie te Assen het object op onrechtmatige wijze in beslag had genomen, en diende daarover een klacht in.

Het College van procureurs-generaal heeft verzoeksters klacht bij brief van 27 augustus 2013 ongegrond verklaard.

Daarnaast diende verzoekster beklag in tegen het feit dat de graanspieker in beslag was genomen. De bijzondere raadkamer van de rechtbank verklaarde dit beklag niet-ontvankelijk omdat er sprake was van teruggave van de graanspieker.

Verzoekster was het met de gehele gang van zaken niet eens en wendde zich tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman stelde een onderzoek in naar twee van verzoeksters klachten.

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat een door haar gebouwde reconstructie van een graanspieker op 17 augustus 2012 in beslag is genomen, terwijl daarvoor onvoldoende aanleiding bestond.

Voorts klaagt verzoekster erover dat de graanspieker is getransporteerd, terwijl het een kwetsbaar object betreft.

Visie verzoekster

De aangifte van de onderdirecteur van het Hunebedcentrum en de verklaring van de directeur van het Hunebedcentrum bevatten volgens verzoekster vele onjuistheden. De politie heeft verzuimd verzoekster te horen, en heeft zich net als het OM willens en wetens laten misleiden door het Hunebedcentrum.

Volgens verzoekster stapelden de bewijzen zich op 17 augustus 2012 al op en bleek daaruit dat zij eigenaar van de graanspieker was en het object dus rechtmatig had weggehaald. X, die de graanspieker voor verzoekster bij het Hunebedcentrum had weggehaald, had zich al bij de politie gemeld en een contract getoond waaruit duidelijk werd dat verzoekster de eigenaar van de graanspieker was.

Het OM had volgens haar moeten nagaan wie eigenaar van de graanspieker was. Verzoekster heeft bovendien gesteld dat zij had moeten worden gehoord op het moment dat er gerede twijfel bestond of

er al dan niet sprake was van diefstal.

Verzoekster heeft gesteld dat zij op 17 augustus 's middags zelf de hoofdofficier van justitie heeft gebeld om alles uit te leggen, maar zij werd volgens haar kortaf te woord gestaan en haar werd niets gevraagd. Tijdens dat gesprek heeft zij benadrukt dat de graanspieker te kwetsbaar was voor nog een transport.

Verzoeksters advocaat heeft die dag nog twee faxen gestuurd aan de hoofdofficier waarin hij wees op het gebrek aan noodzaak van in beslagneming, de kwetsbaarheid van de graanspieker en op de vele documenten waaruit bleek dat verzoekster de eigenaar was, maar hier is het OM totaal aan voorbij gegaan, aldus verzoekster.

Verzoekster heeft gesteld dat zij de Aanwijzing inbeslagneming heeft bestudeerd en dat zij op 18 punten komt, waarop de in beslagneming niet goed is verlopen.

Verzoekster bracht verder nog naar voren dat de staat van de graanspieker momenteel rampzalig is. Dit komt volgens haar door het gedwongen transport, de onnodige verplaatsing, blootstelling aan weer en wind op een open plek waar het object was gestald, vochtschade door het hoge gras en vandalisme zoals graffiti en vernieling. Verzoekster stelt dat het beheer in strijd is met de Aanwijzing waarin staat dat waardevermindering moet worden voorkomen. Verzoekster stelt de politie en het OM aansprakelijk voor alle schade die na de in beslagneming is ontstaan, inclusief de kosten van teruggave.

Verzoekster heeft aangegeven dat door deze kwestie haar positie in het wetenschappelijke veld al jaren is ondermijnd, ook internationaal gezien.

Informatie uit hoorzitting

Onder leiding van twee medewerkers van de Nationale ombudsman heeft er een hoorzitting plaatsgevonden. Tijdens deze hoorzitting is onder meer het volgende aan de orde gekomen:

Ten aanzien van het beslag

Politieambtenaar R. heeft verklaard dat de politie op een ochtend een telefonische melding van het Hunebedcentrum kreeg van diefstal van de graanspieker. De politie heeft de aangifte opgenomen en kon achterhalen dat de graanspieker op het Ermerstrand geplaatst was. Het beslag is gelegd omdat de graanspieker ontvreemd zou zijn. Officier van Justitie W. heeft aangegeven dat het gebruikelijk is om een goed, ten aanzien waarvan aangifte van diefstal is gedaan, bij het aantreffen ervan in beslag te nemen, net als bij een gestolen auto die wordt teruggevonden. W. verwacht dit dan ook van de politie. Ook de maatschappij mag dit van de politie verwachten.

In dit geval zat de politie met een vreemd verhaal dat de graanspieker 's nachts was weggehaald. Het Hunebedcentrum is een gerespecteerd centrum. Er is dan ook van uitgegaan dat de aangifte juist was. Er bestond het vermoeden dat er een strafbaar feit was gepleegd, aldus de officier van justitie.

Verzoekster heeft gesteld dat zij de graanspieker niet 's nachts heeft weggehaald maar

's ochtends vroeg, om verschillende goede redenen.

Volgens verzoeksters partner is de graanspieker in beslag genomen, terwijl al in de ochtendkrant stond dat verzoekster de eigenaar van de graanspieker was. Bovendien heeft X (die de graanspieker voor verzoekster had getransporteerd) een contract aan de politie laten zien waaruit bleek dat verzoekster de eigenaar van de graanspieker is. Bovendien wees hij de politie er op dat er veel meer schriftelijke bewijzen waren en dat er ook een site bestond waar alles op te lezen was.

Verzoeksters partner heeft voorts gesteld dat er geen vervolging tegen verzoekster is ingesteld. Zij is zelfs geen moment verhoord en bij afwezigheid van een strafbaar feit is geen beslag mogelijk.

Politieambtenaar R. heeft laten weten dat op het moment van het beslag wel bekend was dat er discussie bestond over de eigendomskwestie, maar dat de politie ervan uitgaat dat de aangifte zuiver is. Politieambtenaar S. heeft aangegeven dat de politie zich niet laat leiden door hetgeen in de media is gesteld, maar uitgaat van een aangifte.

Politieambtenaar R. heeft desgevraagd laten weten dat de directeur van het Hunebedcentrum tijdens zijn verhoor had verklaard dat de eigendomskwestie ingewikkeld lag.

De officier van justitie heeft aangegeven dat de inbeslagneming heeft plaatsgevonden op grond van de artikelen 94 tot en met 117 Wetboek van Strafvordering. Het gaat om inbeslagneming in het kader van waarheidsvinding dan wel in het kader van teruggave aan de rechtmatige eigenaar. Verzoeksters partner heeft gesteld dat waarheidsvinding hier niet van toepassing is, daar dit volgens de wet alleen kan voor technisch of forensisch onderzoek of als bewijsstuk in de rechtszaal.

Verzoeksters partner heeft opgemerkt dat bij twijfel altijd een summiere eigendomstoets moet plaatsvinden, ex artikel 94 Wetboek van Strafvordering. De officier van justitie heeft gesteld dat dat terecht is. In dit geval was de aangever het Hunebedcentrum en de bezitter wordt vermoed eigenaar te zijn. De graanspieker had altijd bij het Hunebedcentrum gestaan. De aangifte was op voorhand niet onwaarschijnlijk. De spieker kwam bij het Hunebedcentrum vandaan en was bij nacht en ontij weggehaald. Het beslag is slechts een ordemaatregel in het strafproces om de situatie stil te leggen. De officier heeft voorts opgemerkt dat de politie en het OM geen enkel belang bij deze zaak hebben. Zij hebben slechts de rechtsorde gehandhaafd.

Ten aanzien van de overbrenging

De officier van justitie heeft gesteld dat vanwege de verhalen over de graanspieker en de discussie over het eigendom is besloten om deze niet terug te brengen naar het Hunebedcentrum maar een bewaarder aan te stellen.

Dit is een strafrechtelijk beslissing die niets over de civiele kwestie zegt. Daarna kon worden uitgezocht wie de eigenaar was. Verder is het dan afwachten op de uitkomst van de civielrechtelijke discussie, aldus de officier.

De bewaarder is meteen aangesteld. De spieker is vanaf het Ermerstrand direct bij de bewaarder geplaatst.

Volgens verzoekster was het niet nodig om de graanspieker te verplaatsen. Op het Ermerstrand stond de graanspieker onzichtbaar op een klein afgesloten zijterrein. Er was voortdurend toezicht want de beheerderswoning stond vlak voor het hek van dat terreintje. Het object stond op hoge

betonblokken en het vocht kon er niet in trekken. Na de verplaatsing heeft verzoekster er nog een dekzeil overheen gelegd.

Op de vraag of een verplaatsing noodzakelijk was bij het in beslag nemen van de graanspieker heeft politieambtenaar S. gesteld dat het niet slim is om de graanspieker midden in een recreatiegebied te laten staan.

Volgens verzoeksters partner zou de graanspieker op het Ermerstrand een functie krijgen in een nieuw educatief centrum. Verzoekster heeft aangegeven dat de graanspieker zodanig gebouwd was dat deze slechts één keer verplaatst kon worden.

Desgevraagd heeft verzoekster laten weten dat de graanspieker nog een keer verplaatst moest worden naar het nieuwe educatieve centrum, maar dat deze verplaatsing door haar zelf zou gebeuren en dat dat slechts een verplaatsing over het strand zou betreffen en niet over de weg. De graanspieker is het meest beschadigd tijdens het tweede vervoer in de avond. De graanspieker kan het best in de ochtend vervoerd worden, want dan is het object nog vochtig, aldus verzoekster.

Doorbreken impasse

Verzoeksters partner heeft gesteld dat alle verantwoordelijkheid en schade bij verzoekster is komen te liggen. Politieambtenaar R. heeft verzoekster enorm onder druk gezet. Zij moest het ontvangstbewijs snel tekenen, anders was de graanspieker niet meer veilig. Zij is geïntimideerd door politieambtenaar R., aldus verzoeksters partner. Achteraf gezien zou verzoekster willen dat zij nooit voor ontvangst had getekend. Nu had zij een schenking aangenomen.

Desgevraagd heeft verzoekster laten weten dat de graanspieker nog op het terrein van de voormalige bewaarder staat. Op de vraag wat er moet gebeuren om de impasse te doorbreken, heeft verzoekster geantwoord dat zij dat niet weet. Zij is van mening dat zij de schenkconstructie erkent wanneer zij de graanspieker nu ophaalt met de consequentie dat alle schade en nieuwe kosten voor haar rekening komen en zij met terugwerkende kracht wel degelijk als dief wordt gezien. De officier van justitie heeft aangegeven dat hij verzoekster kan verzekeren dat het OM niet tot vervolging zal overgaan. Verzoekster hoeft daarvoor niet bang te zijn.

Verzoeksters partner heeft gesteld dat het beslag op en het transport van de graanspieker onrechtmatig zijn. De schade die de graanspieker als gevolg van het transport en de slechte omstandigheden bij de bewaarder heeft geleden, moet volgens hem door de instanties worden gedragen.

Daarnaast moeten er opnieuw transportkosten worden betaald. De kosten van het transport van het Ermerstrand naar de bewaarder bedroegen € 800,00. Deze zijn door het Hunebedcentrum betaald. Verzoekster en haar partner willen dat de politie en het OM verantwoordelijk worden gesteld voor alles wat is misgegaan.

Politieambtenaar R. heeft opgemerkt dat verzoekster vanaf 13 september 2012 over de graanspieker kon beschikken. Hij wordt regelmatig door de burgemeester aangesproken met de vraag wanneer de spieker wordt opgehaald.

Visie minister van Veiligheid en Justitie

Ten aanzien van het beslag

De minister van Veiligheid en Justitie heeft onder meer gesteld dat nadat op 15 augustus 2012 aangifte van diefstal van de graanspieker was gedaan, de graanspieker op 17 augustus 2012 is aangetroffen op het Ermerstrand. De graanspieker is toen in beslag genomen, maar niet onder een bepaald persoon. De officier van justitie heeft dit beslag gelegd met het oog op waarheidsvinding ex artikel 94, eerste lid, Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond). Bij het aantreffen van de graanspieker bestond immers geen duidelijkheid over de vraag aan wie de graanspieker toebehoorde.

Door het Hunebedcentrum was aangifte gedaan van diefstal, waardoor de verdenking van een strafbaar feit was ontstaan. De officier van justitie had vastgesteld dat de graanspieker vermoedelijk aan het Hunebedcentrum toebehoorde. Verzoekster claimde ook eigenaar te zijn van de graanspieker. Op basis daarvan kon strafvorderlijk worden opgetreden. De wettelijke grondslag voor het beslag is artikel 552ca, eerste lid, Wetboek van Strafvordering: het OM is verplicht te achterhalen wie redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt.

Toen in september 2012 duidelijkheid ontstond over de eigendomsrechten (het Hunebedcentrum deed afstand van zijn rechten), is het beslag opgeheven.

De minister acht de klacht dan ook ongegrond.

Ten aanzien van de overbrenging

De minister heeft gesteld dat verplaatsing van de graanspieker nodig was omdat het op het moment van inbeslagneming nog niet duidelijk was aan wie de graanspieker toebehoorde. Door de graanspieker naar het terrein van de bewaarder te transporteren, trachtte het OM te voorkomen dat de graanspieker geheel uit het zicht van de politie en het OM zou geraken. Bij het transport van de graanspieker is gebruik gemaakt van hetzelfde transportbedrijf als het bedrijf dat verzoekster had ingeschakeld om de graanspieker eerder te vervoeren.

De minister acht de klacht ongegrond.

Informatie uit mutaties, processen-verbaal etc.

Mutatie

In een door de politie opgemaakte mutatie staat vermeld dat nadat de politie de graanspieker op 17 augustus 2012 heeft aangetroffen op het Ermerstrand, de betrokken politieambtenaren telefonisch contact hebben gehad met de hulpofficier van justitie, die op zijn beurt contact heeft opgenomen met de officier van justitie. Voorts staat in de mutatie vermeld dat de graanspieker ter plaatse in beslag is genomen en dat het Hunebedcentrum als bewaarder is aangesteld.

Namens de minister is desgevraagd laten weten dat niet het Hunebedcentrum als bewaarder is aangesteld, maar A. Dit zou foutief in de mutatie vermeld staan.

Aangifte

In een proces-verbaal van aangifte van 15 augustus 2012 staat onder meer vermeld dat de

onderdirecteur van het Hunebedcentrum heeft verklaard dat ongeveer tien jaar geleden het project "graanspieker" is opgezet, waarvoor de gemeente Borger Odoorn een geldbedrag van â,- 10.000 heeft uitgetrokken. Nadat de graanspieker gemaakt was, werd deze geschonken en geplaatst op het terrein van het Hunebedcentrum. De graanspieker is dus eigendom van het Hunebedcentrum, aldus de onderdirecteur.

Proces-verbaal verhoor getuige

Op 6 september 2012 is de directeur van het Hunebedcentrum gehoord (hij was ten tijde van het voorval op vakantie). Hij heeft onder meer verklaard dat de graanspieker ongeveer tien jaar geleden is gebouwd door een groep vrijwilligers die zich had verenigd in een stichting. Verzoekster was *Ã©Ã©n* van die vrijwilligers.

In 2003 had de directeur van het Hunebedcentrum een soort van overeenkomst getekend waarin een en ander werd gesteld. De directeur heeft verklaard dat hij nimmer een getekend exemplaar van verzoekster heeft ontvangen.

Op enig moment was de bouw van de graanspieker stil komen te liggen vanwege onenigheid binnen de groep. Het Hunebedcentrum heeft toen het dak afgemaakt en heeft vanaf dat moment de graanspieker onderhouden. Het Hunebedcentrum heeft de graanspieker verzekerd en heeft alle voorzieningen er omheen bekostigd. Het Hunebedcentrum heeft de graanspieker vervolgens jaren beheerd, tot het moment dat deze is weggehaald.

De politie heeft de graanspieker aangetroffen op het Ermerstrand. Het gebouw is door de politie in beslag genomen en in afwachting gesteld op een door de directie van het Hunebedcentrum gekozen plaats. De directeur heeft verklaard dat het Hunebedcentrum als beheerder is aangewezen.

Voorts staat in het proces-verbaal vermeld dat de eigendomskwestie volgens de directeur van het Hunebedcentrum erg ingewikkeld ligt omdat er meerdere partijen zijn.

Vervolgens staat in het proces-verbaal nog vermeld dat de directeur van het Hunebedcentrum overleg heeft gehad met het bestuur en dat daarin is voorgesteld om af te zien van verdere procedures. De hoge kosten wegen niet op tegen de dagwaarde van het object. Het Hunebedcentrum stelt voor om het gebouw aan verzoekster te schenken en een eind te maken aan de toestand. Hiermee hoopt het Hunebedcentrum een juridisch getouwtrek te voorkomen, aldus de directeur.

Beoordeling

Ten aanzien van het beslag

1. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit impliceert dat het belang van het in beslag nemen van een voorwerp dient te worden afgewogen tegen het belang van het individu.
2. Beslag is een dwangmiddel dat alleen bij verdenking binnen het kader van de opsporing van een strafbaar feit kan worden toegepast. Ingevolge artikel 94 Wetboek van Strafvordering kunnen voorwerpen onder meer in beslag worden genomen om de waarheid aan de dag te brengen. Dit betreft voorwerpen die bewaard moeten blijven om ter terechtzitting te dienen als stuk van

overtuiging of voorwerpen die in beslag worden genomen ten behoeve van technisch en forensisch onderzoek (zie Achtergrond).

3.1 Op 15 augustus 2012 kreeg de politie de melding dat er een graanspieker was weggenomen bij het Hunebedcentrum. Diezelfde dag deed de onderdirecteur van het Hunebedcentrum aangifte van diefstal. Twee dagen later trof de politie de graanspieker aan op het Ermerstrand. Op dat moment spraken de politieambtenaren met de heer X, een kennis van verzoekster, die de graanspieker in opdracht van verzoekster naar het Ermerstrand had getransporteerd. X erkende dat hij de graanspieker had opgehaald en op het Ermerstrand had gestald.

3.2 Op het moment dat er door het Hunebedcentrum aangifte werd gedaan van diefstal, was er sprake van de verdenking van een strafbaar feit. Hoewel er op het moment dat de politie de graanspieker op het Ermerstrand aantrof wellicht aanwijzingen waren dat verzoekster er iets mee te maken had, stond toen nog niet vast dat zij de persoon was die de graanspieker bij het Hunebedcentrum had weggehaald.

Evenmin stond vast dat verzoekster de eigenaar van de graanspieker was. Verzoekster verwijst naar een (niet getekend) contract dat zij met het Hunebedcentrum zou hebben gesloten, terwijl het Hunebedcentrum zegt dat zij nooit een getekend exemplaar van dat contract hebben ontvangen. Het feit dat op internet of in de media allerlei documentatie te vinden is, waaruit zou blijken dat verzoekster eigenaar van de graanspieker was en is, doet naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet ter zake. Deze documentatie heeft namelijk geen bewijskracht, zoals dat bij een getekend contract wel het geval is. De Nationale ombudsman deelt verzoeksters mening dat de politie en het OM hadden moeten uitzoeken wie eigenaar van de graanspieker was, niet.

Er dient immers slechts een marginale eigendomstoets plaats te vinden alvorens beslag te leggen. Gezien de complexiteit van deze zaak is het bij uitstek de civiele rechter die zich daarover zou moeten uitlaten en niet het OM.

3.3. Omdat de feiten op het moment van het aantreffen van de graanspieker niet duidelijk waren en omdat niet uitgesloten kon worden dat eventueel sporenonderzoek moest plaatsvinden om bewijs te vergaren van de (vermeende) diefstal, kon het OM er in alle redelijkheid voor kiezen om beslag te leggen op de graanspieker. Hiermee heeft het OM het redelijkheidsvereiste niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Ten aanzien van het transport

1. De Nationale ombudsman toetst deze gedraging eveneens aan het hierboven genoemde redelijkheidsvereiste. Dit impliceert dat het belang dat het OM heeft bij de overbrenging van het in beslag genomen voorwerp, moet worden afgewogen tegen het belang van de eigenaar van het voorwerp.

2. Al snel na het aantreffen van de graanspieker werd voor de politie en het OM duidelijk dat er onenigheid bestond over de eigendomskwestie. Wanneer de graanspieker op het Ermerstrand zou blijven staan, bestond het risico dat het object daar door \AA van de partijen zou worden weggehaald. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat het OM een bewaarder wilde aanstellen en de graanspieker elders wilde plaatsen, om er zeker van te zijn dat er zicht op de

graanspieker zou blijven bestaan. Bovendien was het, zolang de eigendomskwestie niet was opgelost, niet aan verzoekster om te bepalen waar de graanspieker zou staan.

Voor de overbrenging van de graanspieker naar de bewaarder, is het transportbedrijf ingeschakeld dat ook voor het eerdere transport had zorggedragen en dat toen door verzoekster was uitgekozen en geregeld. De officier van justitie mocht er dan ook van uitgaan dat dit transportbedrijf dezelfde maatregelen zou nemen om het object tijdens het transport te beschermen als bij het eerdere transport. De ombudsman wil wel geloven dat de graanspieker een kwetsbaar object betreft, maar dat het object zodanig is gebouwd dat het slechts eenmaal getransporteerd kon worden, komt de Nationale ombudsman niet aannemelijk voor. Verzoekster had het object immers zelf nog een keer willen vervoeren om het over te brengen naar een educatief centrum in de buurt. Met het opnieuw transporteren van de graanspieker heeft het OM het redelijkheidsvereiste niet geschonden.

3. Wel merkt de Nationale ombudsman op dat uit de Aanwijzing inbeslagneming kan worden afgeleid dat nu het object van cultuurhistorische waarde is, het had moeten worden overgebracht naar de Dienst der Domeinen (zie Achtergrond).

Hoe nu verder?

Het is de Nationale ombudsman gebleken dat het geschil omtrent de graanspieker in een impasse is geraakt. Het object staat nog altijd bij de voormalige bewaarder gestald, die verzoekster meerdere malen heeft verzocht de graanspieker daar weg te halen. Verzoekster weigert dit omdat zij met het weghalen van de graanspieker de schenking van het Hunebedcentrum zou aanvaarden, en daarmee impliciet zou aangeven dat zij geen eigenaar van de graanspieker was. Dat zou betekenen dat zij zich op 12 augustus 2012 schuldig heeft gemaakt aan diefstal. De officier van justitie heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat hij verzoekster niet zal vervolgen, ook niet wanneer zij de graanspieker alsnog in ontvangst neemt. De Nationale ombudsman is van oordeel dat aan de huidige situatie een einde moet komen. Hij geeft verzoekster dan ook in overweging om ofwel de graanspieker alsnog in ontvangst te nemen ofwel afstand van de graanspieker te doen.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket Noord-Nederland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman

Achtergrond

I. Artikel 94, eerste lid, Wetboek van Strafvordering:

"Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen."

II. Artikel 552ca, eerste lid, Wetboek van Strafvordering:

"Zodra het openbaar ministerie reden heeft om aan te nemen dat een inbeslaggenomen voorwerp niet uitsluitend aan de verdachte toebehoort, doet het de nodige naspeuringen naar degene die als rechthebbende zou kunnen gelden en stelt het, wanneer het toepassing wil geven aan het bepaalde in artikel 116, derde lid, degene bij wie het voorwerp in beslag is genomen in kennis van de bevoegdheden die deze heeft ingevolge artikel 552a."

III. Aanwijzing inbeslagneming

"II. Opsporing

Beslag is een dwangmiddel dat alleen bij een verdenking toegepast kan worden binnen het kader van de opsporing ter zake van een strafbaar feit.

II.3. Differentiatie

(â€¦)

Ad 1. Waarheidsvindingsbeslag

Hieronder vallen voorwerpen die uitsluitend voor waarheidsvinding bestemd zijn.

Dit betreft:

â€" voorwerpen die bewaard moeten blijven om ter terechtzitting te dienen als stuk van overtuiging; of

â€" voorwerpen die in beslag zijn genomen ten behoeve van technisch en forensisch onderzoek en die aan de eigenaar teruggegeven kunnen worden nadat de belangen van waarheidsvinding zijn vervallen. Dit geldt voor onder de verdachte in beslag genomen voorwerpen, maar ook voor voorwerpen die toebehoren aan een ander dan de verdachte: het slachtoffer, de aangever of de derderechthebbende. Een voorbeeld: de bedrijfsadministratie nadat daarvan een kopie is gemaakt.

(â€¦)

III.2.2. Derderechthebbende, onderzoeksplicht m.b.t. eigendom

Lang niet altijd is de beslagene ook de eigenaar (of de enige eigenaar) van het inbeslaggenomen voorwerp. Zodra het OM reden heeft om aan te nemen dat het voorwerp niet uitsluitend aan de beslagene toebehoort, is het OM verplicht om te doen achterhalen wie redelijkerwijs als rechthebbende kan worden aangemerkt (artikel 552ca Sv). Volstaan kan worden met een marginale eigendomstoets. De opsporingsinstantie voorziet het OM van de noodzakelijke informatie hierover, ook als het OM daar niet uitdrukkelijk om vraagt. Indien de aangever bekend is, dient steeds ook te worden nagegaan of een verzekeringsmaatschappij of andere partij in de rechten is getreden van de aangever.

(â€¦)

III.3.5. Bewaring ten behoeve van de rechthebbende

Ten slotte kan het OM vorderen dat het inbeslaggenomen voorwerp of geldbedrag wordt bewaard ten behoeve van de rechthebbende. Deze beslissing wordt genomen indien duidelijk is dat het voorwerp de beslagene niet toebehoort, maar ook nog niet kan worden teruggegeven aan de rechthebbende omdat deze (nog) onbekend is (bijvoorbeeld in geval van heling). Deze beslissing kan ook worden gevorderd (of opgelegd) als het feit niet is bewezen.

In een geval dat niet duidelijk is wie de rechthebbende is, doet de politie de nodige inspanningen om de rechthebbende te achterhalen.

(â€¦)

IV.2. Waarheidsvindingsbeslag

Waarheidsvindingsbeslag dient te worden bewaard:

â€¢ zolang nog onderzoek aan het voorwerp wordt gedaan of niet uitgesloten kan worden dat nog onderzoek aan het voorwerp moet worden gedaan;

â€¢ indien het voorwerp op zitting als stuk van overtuiging getoond moet kunnen worden;

â€¢ indien het voorwerp nodig is of kan zijn voor contra-expertise.

(â€¦)

Bijlage I

(â€¦)

I. Afdoening vuurwerk, verdovende middelen, sieraden, kunst, chemische stoffen

(â€¦)

2. Maatwerk: sieraden, kunstvoorwerpen, chemische stoffen

Daarnaast zijn er voorwerpen waarvan de afhandeling altijd maatwerk blijft, zoals sieraden, kunstvoorwerpen, voorwerpen van cultuurhistorische waarde, een bijzondere collectie wijnen. Bij dit soort beslag dient de beslagmedewerker altijd te overleggen met de beoordelaar en de bewaarder (Domeinen Roerende Zaken). Het is bij de inbeslagneming van dit soort voorwerpen of verzamelingen van dit soort voorwerpen van het grootste belang dat deze zorgvuldig worden omschreven en worden gefotografeerd in kleur."